

УДК 378.091.4Коротяєв

DOI: 10.12958/2227-2844-2020-2(333)-1-16-20

Мороз Яна Едуардівна,
аспірант ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.
yanafrost777@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5585-305X>

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ БОРИСА КОРОТЯЄВА

Розбудова освітньої політики в країні вимагає не тільки запровадження нових технологій, а й зумовлюють необхідність в використанні вже апробованих традиційних підходів та методів. У зв'язку з цим все більший інтерес викликає діяльність визначних педагогів минулого, ідеї яких залишилися не до кінця дослідженими. Одним з таких яскравих представників педагогічної думки є Борис Коротяєв, відомий педагог, доктор педагогічних наук, професор.

Аналіз досліджень і публікацій свідчить про те, що науково-педагогічною спадщиною вчених цікавиться багато сучасних дослідників серед яких: В. Андрущенко, Л. Бахмач, Л. Вовк, Н. Гузій, Н. Дем'яненко, А. Коробченко, Г. Лесик, Л. Медвідь, Г. Панук, О. Падалка, Н. Побірченко, А. Сбруєва, М. Стельмахович, О. Сухомлинська, Н. Терентьєва, Д. Федоренко та інші.

Посилання на праці Бориса Коротяєва знаходимо в дослідженнях С. Головка (2006), Є. Коротяєвої (1997), В. Курило (2000), Г. Міненко (2010), В. Чепіги (2017), І. Чепіги (2017), С. Чугай (2017) та ін.

Метою нашого дослідження є систематизація науково-педагогічної спадщини Бориса Коротяєва. Для цього ми обрали хронологічний підхід, який в свою чергу дає можливість об'єктивно досліджувати наукову діяльність в хронологічній послідовності, вивчати досвід вченого, визначати еволюцію його педагогічної думки і професійний розвиток об'єкта дослідження.

Наукові праці вченого систематизовані за змістом і класифікуються на монографії, навчальні посібники, методичні рекомендації, наукові статті та тези (див табл. 1).

Таблиця 1

Систематизація науково-педагогічної спадщини Бориса Коротяєва за змістом

Монографії	Педагогика на распутье (1996); Школа преодоления и самосозидания (1999); Краматорский экономико-гуманитарный институт – новая генерация вузов Украины. Взгляд в прошлое, настоящее, будущее (2001); Восхождение: коллект. монография (2003); Диалектика «недостающего» и «избыточного» в образовательном пространстве:
------------	--

	коллект. монографія (2006); Педагогічна філософія: коллект. монографія (2010); Теория педагогической философии – руководство к действию (из личного опыта) (2012); Взгляд в будущее высшего образования с позиций педагогической философии (2013).
Навчальні посібники, методичні рекомендації	Учение – процесс творческий (1980,1989); Педагогика как совокупность педагогических теорий (1986); Педагогіка у питаннях, відповідях та прогностичних очікуваннях (2000); Избранные педагогические сочинения: [в 3 т.] (2006) та ін.
Наукові статті, тези	Об организации общешкольного коллектива (1956); О педагогических целях общественно полезного труда школьников (1959); К проблеме дифференцированного подхода в обучении (1963); Психология приходит на урок (1964); Вооружать учащихся методом познания учебного предмета (1965); О репродуктивных и продуктивных методах познания (1966); За повышение уровня руководства формированием нравственных качеств (1967); О некоторых психофизиологических механизмах репродуктивного и творческого познания в учебном процессе (1969); Взаємозв'язок репродуктивної і творчої діяльності при засвоєнні знань (1969); Методи навчально-пізнавальної діяльності учнів (1971); Методы познания в учебном процессе (1971); Обучение приёмам умственной деятельности (1971); Проблема формирования методов учебно-познавательной деятельности в процессе изучения основ наук (1974); К проблеме преобразования науки в учебный предмет (1976); Методы обучения основам наук и познавательная деятельность учащихся (1977); Проблема структурирования и укрупнения дидактических единиц усвоения (1982); Роль педагогической теории в подготовке учителя (1985); О соотношении образовательного и нравственного уровней в подготовке учителя (1986); Спроба структурування у викладанні курсу педагогіки (1986); Авторский почерк: [О пробл. орг. нар. образования], Ищу единомышленников: [О проектах обновления учеб. планов и прогр. сред. шк.] (1987); Общие принципы формирования и построения учебного плана в рамках предусмотренной номенклатуры учебных предметов и выхода на государственные экзамены по определению уровня подготовленности специалиста (1988); Якій бути сучасній педагогіці (2004); Отслеживать не ошибки в учении, а успехи и достижения – таков ответ на вызовы современной жизни и времени (2012)

Досліджуючи великий літературний масив наукового доробку Бориса Коротяєва, можна сказати, що вчений цікавився широким і різноманітним колом проблем, серед яких: загальна педагогіка, зокрема, дидактичні принципи та теорія виховання, організація загальноосвітньої школи та вищої освіти, педагогічна філософія (див табл. 2).

Таблиця 2

**Систематизація науково-педагогічної спадщини
Бориса Коротяєва за проблематикою**

Теорія виховання	О воспитании характера (1962); О детском самоуправлении (1962); К вопросу соотношения убеждения с упражнением в нравственном воспитании учащихся (1963); Убеждение и упражнение в нравственном воспитании учащихся (дис.) (1964); За систему виховної роботи (1966), За повышение уровня руководства формированием нравственных качеств. За систему воспитательной работы (1967) та ін.
------------------	---

Дидактика	Изучение психофизиологических особенностей школьника и использование полученных данных в методике обучения (1965); Деякі засоби навчання прийомам логічного мислення (1969); Вчити оволодівати знаннями (1970); Способы оптимизации усвоения учащимися знаний (1972); Обучение учащихся познавательной деятельности – необходимое условие их подготовки к самообразованию (1976); Общая структура объекта и предмета педагогики и принципы дидактики (1981); Использование концепции укрупнения дидактических единиц усвоения в создании учебных пособий по педагогике (1987) та ін.
Організація середньої і вищої освіти	Погляд на приватну освіту зсередини (2001); Диалектика «недостающего» и «избыточного» в образовательном пространстве: коллект. монография (2006); Нова парадигма освіти і наступність профільної школи та вимоги навчального закладу (2008); Образование – точка отсчета (2010) та ін.
Педагогічна філософія	Педагогічна філософія: коллект. монографія (2010); Теория педагогической философии – руководство к действию (из личного опыта) (2012); Взгляд в будущее высшего образования с позиций педагогической философии (2013)

Систематизація науково-педагогічної спадщини Бориса Коротяєва за різними критеріями дозволила отримати уявлення про різноплановість інтересів вченого. А цей унікальний перелік наукових творів, є невичерпаним джерелом знань, досвіду, теоретичних і практичних навичок, які не тільки не втратили своєї значущості, а ще й допомагають сучасним науковцям досліджувати різноманітні питання освітнього процесу.

Наше наступне дослідження буде присвячене подальшому вивченню науково-педагогічної спадщини Бориса Коротяєва.

Список використаної літератури

1. Гайко О. К., Кравцова О. М. Коротяєв Б. І.: біобібліографічний покажчик. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2014. 32 с. **2. Головка С. Г.** Наукові засади розвитку творчої пізнавальної діяльності учнів у вітчизняній педагогіці (20-ті – середина 80-х років ХХ ст.): дис. ... канд. пед. наук. Луганськ, 2006. **3. Коротяєва Е. В.** Хочу, могу, умею! М.: «КСП», 1997. 224 с. **4. Курило В. С.** Освіта та педагогічна думка Східноукраїнського регіону у ХХ столітті. Луганськ: ЛДПУ, 2000. 460 с. **5. Миненко Г. Н.** Б. И. Коротяев: педагогические взгляды: монография. Луганск: Изд-во ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2010. 220 с. **6. Чепіга В. Т.,** Чепіга І. В., Чугай С. М. Передбачувана та очікувана в педагогічній науці та на педагогічному полі подія об'єктивно здійснилась. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2017. № 8 (2). С. 78–83.

References

1. **Haiko, O. K.** & Kravtsova, O. M. (2014). Korotiaiev B. I.: biobibliografichni pokazhchyk [Korotyaev B. I.: biobibliographic index]. Sloviansk: Vyd-vo B. I. Matorina [in Ukrainian].
2. **Holovko, S. H.** (2006). Naukovi zasady rozvytku tvorchoi piznavalnoi diialnosti uchniv u vitchyznianiі pedahohitsi [Scientific bases of development of creative cognitive activity of students in the national pedagogy]. *Candidate's thesis* [in Ukrainian].
3. **Korotaeva, E. V.** (1997). Khochu, mohu, umeiu! [I want, I can!]. M.: «KSP» [in Russian].
4. **Kurylo, V. S.** (2000). Osvita ta pedahohichna dumka Skhidnoukrainskoho rehionu u XX stolitti [Education and pedagogical thought of the East Ukrainian region in the twentieth century]. Luhansk: LDPU [in Ukrainian].
5. **Minenko, G. N.** (2010). B. I. Korotyaev: pedagogicheskie vzglyady [B. I. Korotyaev: pedagogical views]. Lugansk: Izd-vo GU «LNU imeni Tarasa Shevchenko» [in Russian].
6. **Chepiha, V. T.,** Chepiha, I. V. & Chuhai, S. M. (2017). Peredbachuvana ta ochikuvana v pedahohichnii nautsi ta na pedahohichnomu poli podiia ob'iektyvno zdiisnylas [The event predicted and expected in pedagogical science and in the pedagogical field has come true objectively]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*, 8 (2), 78-83 [in Ukrainian].

Мороз Я. Е. Систематизація науково-педагогічної спадщини Бориса Коротяєва

Стаття присвячується науково-педагогічній спадщині видатного вченого Бориса Коротяєва. У ній надається чітке обґрунтування доцільності нашої наукової розвідки з приводу цього питання. Значна кількість вчених, що посилаються на Бориса Коротяєва, свідчить про актуальність засад і використання його педагогічних ідей сучасними науковцями.

У статті представлена систематизація науково-педагогічних праць вченого в хронологічній послідовності за наступними критеріями: зміст та проблематика. За змістом науково-педагогічна спадщина Бориса Коротяєва класифікується на монографії, навчальні посібники, методичні рекомендації, наукові статті. Проблеми, які підіймаються в наукових творах Бориса Коротяєва стосуються загальної педагогіки, дидактики, теорії виховання, організації роботи середньої і вищої шкіл, а починаючи з початку 2000-х років, він висвітлює в своїх книгах тему педагогічної філософії.

Ключові слова: науково-педагогічну спадщину, Борис Коротяєв, систематизація, класифікація.

Мороз Я. Э. Систематизация научно-педагогического наследия Бориса Коротяева

Статья посвящается научно-педагогическому наследию выдающегося ученого Бориса Коротяева. В ней предоставляется четкое

обоснование целесообразности нашей научной разведки по этому вопросу. Значительное количество ученых, ссылающихся на Бориса Коротяева, свидетельствует об актуальности принципов и использования его педагогических идей современными учеными.

В статье представлена систематизация научно-педагогических трудов ученого в хронологической последовательности по следующим критериям: содержание и проблематика. По содержанию научно-педагогическое наследие Бориса Коротяева классифицируется на монографии, учебные пособия, методические рекомендации, научные статьи. Проблемы, которые поднимаются в научных произведениях Бориса Коротяева относятся к общей педагогике, дидактике, теории воспитания, организации работы средней и высшей школ, а начиная с 2000-х годов, он освещает в своих книгах тему педагогической философии.

Ключевые слова: научно-педагогическое наследие, Борис Коротяев, систематизация, классификация.

Moroz Y. Systematization of the Scientific and Pedagogical Heritage of Boris Korotyaev

The article is dedicated to the scientific and pedagogical heritage of the outstanding scientist Boris Korotyaev. It provides a clear justification for the appropriateness of our scientific intelligence on this issue. A significant number of scholars citing Boris Korotyaev testifies to the relevance of the principles and the use of his pedagogical ideas by modern scholars.

The article presents the systematization of the scientifically-pedagogical works of a scientist in chronological sequence according to the following criteria: content and problems. According to the content, the scientific and pedagogical heritage of Boris Korotyaev is classified into monographs, study guides, methodological recommendations, and scientific articles. The problems that are addressed in the scientific works of Boris Korotyaev relate to general pedagogy, didactics, the theory of education, the organization of work of secondary and higher schools, and since the 2000s, he has covered the topic of pedagogical philosophy in his books.

Key words: scientific and pedagogical heritage, Boris Korotyaev, systematization, classification.

Стаття надійшла до редакції 09.01.2020 р.

Прийнято до друку 01.03.2020 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Курило В. С.